

„Investori majú vo svojich rukách moc, nielen finančnú – ich urbánne a prírodné transformácie nám tu zostanú dlho po tom, čo oni odídu.“

Skúsenosti so zahraničnými investormi máme aj na Slovensku. Napriek tomu, že u nás zatiaľ neinvestovali do tvorby umelých regiónov alebo disneylandových megaprojektov zameraných na turizmus a zábavu, v posledných rokoch sa im podarilo výrazne zmeniť panorámy nielen našich miest, ale aj oblastí s prírodným bohatstvom či národných parkov. Developeri, tak ako to reflektuje aj Polygon Creative Empire, sa veľakrát nezaujímajú o prostredie, kultúrne tradície ani lokálne prepojenia miesta, do ktorého sa chystajú vložiť svoje peniaze. Pod rúškom pozitívnej investície, čo má danej oblasti pomôcť v rozvoji, sa často prihliada len na osobné záujmy konkrétnej spoločnosti. Na západe aj na východe vidno homogenizujúcu silu kapitálu. Mestá a miesta ustupujú developerom, pre ktorých sa dokonca neraz ohýbajú zákony. Z našich najvyšších hôr sa (najmä počas zimných mesiacov) stáva elitný areál pre pár vyvolených a zahraničných turistov, ktorí si to môžu dovoliť. Historické centrá miest sa vyprázdňujú, ak nie sú rovno prestavané na presklené nákupné centrum s rozsiahlym parkoviskom. Staré budovy či technické pamiatky sa jedna po druhej búrajú, aby tak uvoľnili priestor výstavbe jednoliatych komplexov luxusných bytov. A v takomto duchu by sa dalo ďalej pokračovať. Investori majú vo svojich rukách moc, nielen finančnú – ich urbánne a prírodné transformácie nám tu zostanú dlho po tom, čo oni odídu. Mestá a miesta sa prekresľujú, bez ohľadu na kontext, záujmy alebo skutočné potreby obyvateľov.

Sissi Quartier

POLYGON CREATIVE EMPIRE (PCE) je pseudonym dočasného transdisciplinárneho kolektívu, ktorý stojí za konceptom *Sissi Quartier*. Členkami PCE sú Orsolya Bajusz, Virág Bogyó, Kinga Lendeczki a Ágnes Patakfalvi-Czirják, žijúce a pôsobiace v Budapešti.

ORSOLYA BAJUSZ (*1984, Miskolc, Maďarsko) Súčasná výtvarníčka. Pôsobí v rôznych umeleckých kolektívoch, v rámci ktorých skúma politiku citových a vizuálnych záznamov.

VIRÁG BOGYÓ (*1987, Budapešť, Maďarsko) Súčasná výtvarníčka. Aktuálne pracuje na dizertačnej práci na Maďarskej univerzite výtvarných umení (Magyar Képzőművészeti Egyetem, DLA). Zúčastnila sa viacerých spoluprác, ktorých primárnou pracovnou metódou bol výskum založený na participácii s častým presahom do verejného priestoru.

KINGA LENDECZKI (*1989, Baia-Sprie, Rumunsko) Nezávislá kurátorka a estetická. Medzi jej hlavné okruhy záujmu patria participatívne umelecké projekty, budovanie komunit a transformácia verejného priestoru.

ÁGNES PATAKFALVI-CZIRJÁK (*1985, Sfântu Gheorghe, Rumunsko) Antropologička a vedecká pracovníčka, pôsobiaca v HAS Centre sociálnych vied, Inštitúte pre menšinové štúdiá (MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézet) v Budapešti.

JUDIT ANGEL (*Arad, Romania) Kurátorka a historička umenia. V deväťdesiatych rokoch pôsobila ako kurátorka v Múzeu umenia v meste Arad, organizovala viacero výstav reflektujúcich situáciu v inštitúciách. V roku 1999 bola kurátorkou výstavy *Report* v Rumunskom pavilóne v rámci Bienále umenia v Benátkach. Počas obdobia rokov 1998 až 2013 pracovala ako kurátorka v Műcsarnok / Kunsthallo Budapešť. Od jesene 2013 pôsobí ako riaditeľka a kurátorka tranzit.sk v Bratislave. Zaujíma sa o sociálnu funkciu umenia, interdisciplinárny výskum, kritické diskurzory a kolektívnu prax. V poslednej dobe sa jej kurátorská práca zamerala na program tranzit.sk. Žije a pôsobí v Budapešti a Bratislave.

DÓRA HEGYI (*Budapešť, Maďarsko) Kurátorka a kritička. V období rokov 1996 až 2003 pôsobila ako kurátorka v Ludwig Museum v Budapešti. Od roku 2005 je riaditeľkou tranzit.hu. Hegyi pripravuje výstavy, diskusné, vzdelávacie, výskumné a publikačné projekty v rámci inštitucionálneho kontextu i mimo neho. Hlavnou motiváciou, ktorá charakterizuje jej prácu je predpoklad, že umenie ako oblasť skúseností, môže iniciovať nové prístupy a sprostredkovať ich rôznym vedným odborom. V roku 2010 bola Hegyi súčasťou kurátorského tímu Manifesta 8. Žije a pôsobí v Budapešti.

BARBORA KOMAROVÁ (*1990, Prešov, Slovenská republika) Kurátorka a kritička. Venuje sa súčasnému vizuálnemu umeniu. Bakalársky titul z dejín umenia získala na Univerzite Komenského v Bratislave, magisterský na Univerzite Rennes 2 vo Francúzsku, kde sa špecializovala na kurátorstvo a teóriu súčasného umenia. V roku 2016 vyhrala Štipendium Radislava Matušiča udeľované každoročne Galériou mesta Bratislavy mladým kurátorom. Pôsobila v Gandy gallery, ABC gallery a v GMB. Pravidelne publikuje na artalk.cz. Žije a pôsobí v Bratislave.

KHB

Kunsthalle Bratislava

Kunsthalle Bratislava
Nám. SNP 12, 811 06 Bratislava
Slovenská republika

www.kunsthallebratislava.sk

OTVORENÉ
Pon: 12:00 – 19:00 hod.
Uto: zatvorené
Str: 13:00 – 20:00 hod.
Štv – Ned: 12:00 – 19:00 hod.

Vstup voľný

Projekt Sissi Quartier vznikol ako súčasť výstavy *Stopover* realizovanej v roku 2017 vo frei_raum Q21, MuseumsQuartier vo Viedni. Kurátorky výstavy *Stopover*: Judit Angel, Christiane Erharter, Michaela Geboltsberger, Dóra Hegyi, Heide Wihreim

Text: Barbora Komarová
Modely a stolárske práce: Fanni Hegedűs
Architektonické vizualizácie: Zoltán Kalászi
3D modelovanie: Krisztián Kristóf, Zoltán Kalászi
Grafický dizajn projektu Sissi Quartier: Michael Rudolph, Marcell Kazsik

Poverená riaditeľka KHB: Nina Vrbánová
Edičné aktivity: Katarína Trnovská
Grafický dizajn: Eva Šimovičová
Produkcija a inštalácia: Magdaléna Fábryová, Marcel Mališ
Vzdelávacie programy: Daniela Čarná, Lucia Kotvanová
Spríevodné programy: Darína Ondrušová
Médiá / PR: Katarína Kručay Hornáková
Administrácia: Jana Babušiaková

tranzit.sk

S finančnou podporou

Partner osvetlenia fasády

Partneri výstavy

Mediální partneri

WebNoviny

rtv: RÁDIO DEVÍN

Sissi Quartier

POLYGON CREATIVE EMPIRE

Orsolya Bajusz, Virág Bogyó,
Kinga Lendeczki, Ágnes Patakfalvi-Czirják

Kurátorky:
Judit Angel, Dóra Hegyi

OTVORENIE
14. február 2019 od 18:00 do 20:00 hod.

TRVANIE VÝSTAVY
15. február – 14. apríl 2019

Polygon Creative Empire: Sissi Quartier (detail), 2017, inštalácia v frei_raum Q21, výstava Stopover, Ways of Temporary Exchange, MuseumsQuartier, Viedeň, variabilné rozmery, majetok Polygon Creative Empire, foto: Virág Bogyó

Polygon Creative Empire – Sissi Quartier

text: Barbora Komarová

Členky transdisciplinárneho kolektívu Virág Bogyó, Orsolya Bajusz, Ágnes Patakfalvi-Czirják a Kinga Lendeczki, združené pod názvom Polygon Creative Empire, prezentujú v priestore Kunsthalle LAB svoj návrh fiktívneho investičného „megaprojektu“ *Sissi Quartier*. Pri jeho koncipovaní nasledovali logiku a stratégie veľkých spoločností, ktoré sa na základe subjektívneho rozhodnutia a požiadaviek neustále sa rozvíjajúceho kapitalizmu snažia umele vytvoriť a vybudovať nový „región“. Takéto územie má bez ohľadu na miestnu kultúru, históriu alebo tradície v prvom rade slúžiť na generovanie ďalšieho zisku smerujúceho naspäť do vreciek investorov. Autorky skúmajú, ako v súčasnosti vstupuje kapitál do transformácie geografických priestorov a aké ekonomické mechanizmy či sociálno-kultúrne elementy sú potrebné na vznik týchto „ne-historických“ oblastí. Konceptia *Sissi Quartier* taktiež reflektuje všadeprítomnú nevyhnutnosť budovania značky, pre ktorú sa miestne historické zdroje využívajú len ako efektne dekorácie, čo síce danú zónu zatraktívnia pre ďalšie potenciálne investície, no od skutočnej, zažitej skúsenosti lokálneho obyvateľstva sú veľmi vzdialené.

Polygon Creative Empire si na realizáciu svojho projektu vybrali existujúci región rozprestierajúci sa na území troch štátov medzi Viedňou, Bratislavou a Győrom, ktorý ekonómovia pre jeho výhodnú geografickú polohu a potenciál cezhraničnej spolupráce nazývajú aj „zlatý trojuholník“. Napriek tomu, že oblasť sa prostredníctvom podobného megaprojektu nikdy účelovo nerozvíjala, tieto krajiny boli v určitých historických etapách prepojené (alebo, naopak, rozdelené) politickými udalosťami či rôznym štátnym usporiadaním. Dlhé obdobie tvorili súčasť jednej mnohonárodnostnej ríše, pričom neskôr sa stali pevným a dobre stráženým prechodom medzi socialistickým Východom a kapitalistickým Západom. Táto hranica sa ešte stále (dúfajme, že už

1-2

len symbolicky) považuje za tú, čo oddeľuje „exotickú“ strednú a východnú Európu (začínajúcu sa na Slovensku a v Maďarsku) od tej nemecky hovoriacej, západnej (končiacej sa Rakúskom).

Tento (zatiaľ fiktívny) projekt nesie názov *Sissi Quartier* – podľa jednej z najznámejších panovníčok druhej polovice 19. storočia. V dôsledku populárnej filmovej reprezentácie a zároveň všeobecného zabúdania či idealizovania sa Sissi z reálnej historickej postavy zmenila iba na určitú ikonu, symbol krásy či jemnosti, viditeľný najmä na rôznych spomienkových predmetoch a turistických atrakciách. Autorky projektu si cisárovnú zvolili práve pre jej novodobú transformáciu na „pop-ikonu“, vyprázdnenú schránku pripomínajúcu zlaté časy *fin de siècle*, pričom sa opomína alebo vedome vymazáva jej skutočný život, politické aktivity či názory. Rozmýšľajú rovnako ako podnikatelia, ktorí pre svoje investičné plány nepotrebujú postavu zosobňujúcu angažovanosť ani vyvolávajúcu zmiešané pocity, ale práve naopak. Hodí sa im nekonfliktná a krásna osoba, ku ktorej môžu ľudia slepo vzhliadať.

Na Slovensku sa Sissi veľmi nezdržovala, skôr k nám chodila len na kratšie výlety, a tak ani jej „kult“ nie je až taký viditeľný či populárny, s výnimkou niekoľkých podujatí, sôch alebo pamätných tabúľ pripomínajúcich jej pobyt (hoci cisárovná má, nepochybne, aj u nás svojich fanúšikov a nadšencov). V Rakúsku a Maďarsku sa jej zidealizované obdivovanie udržiava výraznejšie a zarytejšie – nielen pre spomínané suveníry, ale aj turistické atrakcie a pamiatky. Slovo quartier v názve projektu zas odkazuje na MuseumsQuartier vo Viedni, kde sídli niekoľko verejných múzeí a galérií, ktoré sa taktiež stávajú stredobodom záujmu investorov.

Výsledkom prieskumu a v neposlednom rade kreativity skupiny Polygon Creative Empire je návrh potenciálneho rozvoja „zlatého trojuholníka“, ktorým sa však súčasne kritizujú praktiky investorov vyznačujúce sa budovaním tzv. „ne-miest“. Lokality nie sú primárne určené pre domácich obyvateľov, ale skôr pre návštevníkov, čo daným územím prechádzajú, resp. ho využívajú na krátkodobé pobyty. Okrem hotelov a zábavných centier sa pre nich musia postaviť tranzitné zóny, cesty, čakárne i parkoviská – všetko vo svojej podstate potrebné, no regiónu to nepridá žiadnu kultúrnu nadhodnotu. Napodobňujú túto stratégiu sa v Polygon Creative Empire rozhodli, že ich investičný plán nebude zahŕňať stále bývanie ani priestory na rozvoj lokálnych komunít, ale len príležitosti na prácu, komerciu a turizmus. S využitím všadeprítomnej ikony Sissi naplánovali budovy a „inštitúcie“, ktoré by mali spoločne vytvárať atraktívny

3-4

„Kolektív Polygon Creative Empire skúma, ako v dnešnej dobe kapitál vstupuje do transformácie geografických priestorov.“

look príjemnej destinácie poskytujúcej návštevníkom rozmanité služby. Navyše celú priestorovú inštaláciu doplnili o reklamné bannery s chytlavými sloganmi, ktorých jazyk aj vizuál nasledujú promo-aktivity investičných firiem.

Jednou z dominant regiónu je zdravotnícke centrum *Nova Terra*, umiestnené priamo na hraniciach, aby sa dali využívať legislatívne odchýlky jednotlivých krajín. Maďarsko s radosťou ponúkne kvalitnú dentálnu starostlivosť, Slovensko finančne dostupnú plastickú chirurgiu a Rakúsko zas neinvazívne interrupcie. Súčasťou komplexu je tiež oddychová zóna – sochársky park *Rajka* s abstraktnými sivými hmotami pripomínajúcimi brány alebo hraničné kamene. Cisárovná Sissi zbožňovala jazdu na koni, a tak je ďalšou významnou stavbou práve dostihová dráha. Na jednej strane sa pomocou veľkoformátových fotografií pripomína Sissin kult aj jej vášeň, predstavuje sa miesto stretávania a športu, ale rovnako tiež miesto umožňujúce hazardné hry. Na priestorovej vizualizácii nájdeme okrem iného aj rozmanité turistické atrakcie ako napríklad vyhliadkovú vežu, skalné bralo s vytesanou podobizňou Sissi a anglickým parkom, nové cyklotrasy či turistické chodníky. Komfortné spojenie medzi jednotlivými mestami zlatého trojuholníka by zabezpečoval progresívny magnetický rýchlolák. Polygon Creative Empire ale nezabúda ani na fakt, že niektoré hraničné oblasti sa oddávna považujú za „sivé“ zóny, za územia nikoho, v rámci ktorých sa odohrávajú nelegálne aktivity. „Dari sa“ tam nielen pašovaniu, praniu peňazí, ale aj obchodu s bielym mäsom a hazardným hram. A tak popri budovách so zábavným, zdravotným či oddychovým charakterom *Sissi Quartier* vo svojom pláne zahŕňa aj podniky „podporujúce“ tieto činnosti, keďže aj oni disponujú potenciálom generovať nemalý zisk. V tej východnejšej časti regiónu teda nájdeme *Kreuzer Kasino*, nočné kluby či *Motel Princessin* ponúkajúce ľahkú zábavu.